

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2020 m. vasario 14 d.

Komisija vykde savo įsipareigojimus pagal Euratomo sutartį, bet kai ką dar galima pagerinti, teigia auditoriai

Branduolinė sauga daugiausia yra branduolinę energiją naudojančių ES valstybių narių atsakomybė, tačiau Europos Komisija šioje srityje taip pat turi įsipareigojimų, visų pirma susijusių su teisėkūra ir priežiūra. Remiantis nauja Europos Audito Rūmų ataskaita, Komisija vykde šiuos įsipareigojimus, tačiau dar yra būdų, kaip galima atnaujinti teisinį pagrindą ir jos vidaus gaires.

1957 m. Euratomo sutartis reglamentuoja taikų branduolinės energijos naudojimą Europos Sąjungoje. Atsakomybė už branduolinės energetikos objektų saugą tenka licencijos turėtojams (operatoriams), kuriuos prižiūri nacionalinės reguliavimo institucijos. Euratomas direktyvose nustatė pagrindinius darbuotojų ir plačiosios visuomenės sveikatos apsaugos nuo jonizuojančiosios spinduliuotės keliamos grėsmės standartus. Taryba, konsultuodamasi su Europos Parlamentu ir remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima ir reguliariai atnaujina direktyvas branduolinės saugos, pagrindinių saugos standartų ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir panaudoto kuro srityse.

Komisija taip pat prižiūri šių direktyvų perkėlimą į nacionalinę teisę valstybėse narėse ir prireikus pradeda pažeidimų nagrinėjimo procedūras. Ji taip pat išnagrinėja valstybių narių planuojamus branduolinės energetikos investicinius projektus, siekdama įvertinti jų atitikimą Euratomo sutarčiai. Komisijai suteikti įgaliojimai tikrinti valstybių narių radioaktyvumo lygio ore, vandenyje ir dirvožemyje stebėjimo įrenginių veikimą ir efektyvumą. Be to, ji eksploatuoja, valdo ir vysto Europos bendrijos skubaus keitimosi radiologine informacija sistemą (ECURIE), sukurtą po 1986 m. Černobylio katastrofos, kad būtų galima keisti informacija branduolinės nelaimės atveju. Audito metu daugiausia dėmesio skyrėme Komisijos veiklai, pagrįstai jai pagal Sutartį suteiktais įgaliojimais ir pavestomis atsakomybės sritimis.

„Komisija iš esmės vykde savo įsipareigojimus dėl branduolinės saugos, – teigė už ataskaitą atsakingas Europos Audito Rūmų narys João Figueiredo. – Tačiau mes rekomenduojame atnaujinti teisinį pagrindą, metodus ir procedūras, kurie šiuo metu naudojami vertinant Euratomo direktyvų perkėlimą į nacionalinę teisę, teikiant nuomonę dėl branduolinės energetikos investicijų ir tikrinant radioaktyvumo stebėjimo įrenginius.“

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Auditoriai tikrino Komisijos atliktas patikras dėl trijų neseniai priimtų Euratomo direktyvų – Radioaktyviųjų atliekų direktyvos (RWD), iš dalies pakeistos Branduolinės saugos direktyvos (NSD) ir Pagrindinių saugos standartų direktyvos (BSSD) – įgyvendinimo valstybėse narėse. Daug valstybių narių pranešė Komisijai iki galutinio termino apie savo priemones, skirtas BSSD ir pakeistai NSD įgyvendinti. Tačiau ne visos valstybės narės buvo teisingai įgyvendinusios RWD. Komisija buvo pradėjusi 15 susijusių pažeidimų nagrinėjimo procedūrų, kurių dauguma mums atliekant auditą vis dar buvo vykdomos.

2019 m. pabaigoje 14 ES valstybių narių (įskaitant JK) veikė 124 branduoliniai reaktoriai. Keturiuose iš šių valstybių narių vyko naujų reaktorių statybos. Radiacinės avarijos atveju Komisijos vaidmuo apsiriboja ECURIE sistemos valdymu, nes avarinės parengties ir reagavimo tvarkos užtikrinimas yra nacionalinė atsakomybė. Komisija ECURIE platformą papildė Europos radiologinių duomenų mainų platforma (EURDEP) – internetine platforma, kuri beveik realiu laiku teikia radiologinio stebėjimo duomenis valdžios institucijoms. Auditoriai mano, kad sistema iš esmės veikė gerai, nepaisant to, kad dar galima kai ką pagerinti.

Galiausiai auditoriai pažymėjo, kad dabartinė nuomonių dėl branduolinės energetikos investicinių projektų atitikimo Euratomo sutarčiai pateikimo sistema nėra atnaujinta atsižvelgiant į naujausią politiką bei teisėkūros ir technologinius pokyčius. Jie taip pat rekomendavo peržiūrėti ir sustiprinti procedūras, skirtas nacionalinių radioaktyvumo stebėjimo įrenginių efektyvumui tikrinti.

Pastabos leidėjams

Tarptautiniai branduolinės saugos teisės aktai yra paremti pamatiniu principu, pagal kurį branduolinės energetikos objektų sauga yra nacionalinė atsakomybė. Vyriausybės yra atsakingos už branduolinės saugos reguliavimą, o branduolinių įrenginių operatoriams tenka galutinė atsakomybė už jų įrenginių saugą. Galiausiai, Tarptautinė atominės energijos agentūra (TATENA) yra tarpvyriausybiniis mokslinio ir technologinio bendradarbiavimo branduolinės energijos srityje pasaulio mastu forumas.

Europos Sąjungoje 1957 m. Euratomo sutartimi buvo įsteigta Euratomo bendrija (Euratomas) – atskiras teisinis subjektas, nežiūrint į tai, kad jo nariai yra tie patys, kaip ir Europos Sąjungos, ir jo veiklą reglamentuoja ES institucijos. Euratomas direktyvose nustatė pagrindinius darbuotojų ir plačiosios visuomenės sveikatos apsaugos nuo jonizuojančiosios spinduliuotės keliamos grėsmės standartus.

Audito metu daugiausia dėmesio skyrėme Komisijos pagal Euratomo sutartį vykdomai veiklai. Nesiekėme išnagrinėti tarptautinės branduolinės saugos sistemos arba jos taikymo valstybėse narėse ir nesiaiškinome techninių branduolinės saugos aspektų.

Audito Rūmai anksčiau nagrinėjo ES branduolinių reaktorių eksploatavimo nutraukimo pagalbos programas [Specialiojoje ataskaitoje Nr. 22/2016](#).

Specialioji ataskaita Nr. 03/2020 „Komisija prisideda prie branduolinės saugos užtikrinimo ES, tačiau reikia aktyvų atnaujinimų“ paskelbta 23 ES kalbomis Europos Audito Rūmų interneto svetainėje (eca.europa.eu).

Kontaktai spaudai dėl šios ataskaitos

Claudia Spiti - claudia.spiti@eca.europa.eu - Tel. (+352) 4398 45 547 / Mob. +352 691 553 547